

кримінальної міліції у справах дітей щодо запобігання насильству в сім'ї; створення належних умови взаємодії між правоохоронними органами, органами самоврядування та громадськими організаціями щодо запобігання насильству в сім'ї; проведення законопроектної роботи з удосконалення відповідного законодавства з питань запобігання насильства в сім'ї з урахуванням правозастосовної практики; розробка потужних наукових, науково-методичних видань, проведення конференцій, семінарів, практичних тренінгів з питань запобігання насильству в сім'ї.

Висновок. На підставі вищевикладеного робимо висновок, що сім'я як осередок суспільства без підтримки держави та її інституцій, на жаль, не завжди спроможна виконувати свою головну функцію – забезпечення належного добробуту та виховання дітей. Історія свідчить про те, що у сім'ях, де панує пияцтво, бійки, сварки, безробіття та інші ганебні для суспільства явища, існує феномен, який становить велику суспільну небезпеку – це насильство в сім'ї.

Література:

1. Lawrence J. Violence. *Social Theory & Practice*. 1976. № 9. 117 p.
2. Костенко О. М. Культура і закон – у протидії злу: монографія. Київ, 2008. 352 с.
3. Гумін О. М. Кримінально-насильницька поведінка проти особи: монографія. Львів, 2009. 360 с.
4. Джужа О. М., Моїсєєв Є. М. Проблеми кримінальної віктимології (кримінологічний, психологічний та пенітенціарний аспекти): монографія. Київ, 1998. 84 с.

ЗАХИСТ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Богущ Л.А.

кандидат педагогічних наук,

член-кореспондент Міжнародної кадрової академії,

доцент кафедри теорії та методики журналістської творчості

Міжнародного економіко-гуманітарного університету

імені академіка Степана Дем'янчука

м. Рівне, Україна

Прийнявши в 2001 році Закон України «Про попередження насильства в сім'ї», Україна стала однією з перших країн Східної Європи, яка

на законодавчому рівні визнала домашнє насильство важливою суспільною проблемою, серйозним порушенням прав людини, які держава має обстоювати й захищати. Серед них – право на життя і фізичну недоторканність; право не бути об'єктом знущань чи жорстокого, нелюдського або принизливого поведіння; право на свободу від дискримінації за ознакою статі; право на здоровий та безпечний розвиток тощо. Саме соціальне усвідомлення проблеми обумовило ухвалення окремого закону, і з того часу відбувався розвиток системи запобігання та протидії цьому явищу. Втім, Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» хоча й вказував на правові та організаційні засади попередження та юридичну відповідальність за вчинення насильства в сім'ї, проте не містив ефективних заходів припинення такого насильства, впливу на кривдника та допомоги постраждалим особам. Відповідно, постало питання щодо комплексного реформування системи запобігання та протидії домашньому насильству [1].

Поштовхом до здійснення цієї реформи став остаточний вибір українським суспільством європейського вектору свого розвитку, який означає неухильний рух держави назустріч міжнародним стандартам та прагнення до виконання своїх зобов'язань у сфері прав людини. До таких загально визнаних вимог належить запобігання та боротьба із домашнім насильством та насильством щодо жінок як невід'ємна складова забезпечення гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок та чоловіків. Це прямо передбачено як Глобальними цілями сталого розвитку ООН на 2016-2030 рр. [2], так і Конвенцією Ради Європи «Про запобігання та протидію насильству щодо жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами» (Стамбульська конвенція; набула чинності в 2010 році) [3]. Якщо досягнення Цілей сталого розвитку, наразі, визначено як пріоритет завдяки підписанню Указу Президента України від № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [4], то Стамбульська конвенція Україною підписана, але не ратифікована.

Менш із тим, базові принципи та засадничі основи Стамбульської конвенції знайшли відображення в українському законодавстві завдяки прийняттю Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 № 2229-VIII (набув чинності у 2018 році) та Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України, з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» від 06.12.2017 № 2227-VIII (набув чинності у 2019 р.). Крім того, зміни були внесені і до Закону України «Про забезпечення рівних і можливостей жінок і чоловіків».

Прийнятий Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», який підкреслив, що державна політика у зазначеній сфері

спрямована на забезпечення комплексного інтегрованого підходу до подолання домашнього насильства, а також надання всебічної допомоги постраждалим особам та утвердження ненасильницького характеру приватних стосунків (ст. 5 Закону). Тим самим в основу було покладено права та інтереси постраждалих осіб (так званий *survivor-centered approach*), акцент на яких був закріплений Указом Президента України № 398/2020 «Про невідкладні заходи із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства» від 21.09.2020.

На виконання Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» було прийнято низку підзаконних актів, які регулюють міжвідомчу взаємодію суб'єктів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, а також діяльність спеціалізованих служб підтримки осіб, постраждалих від домашнього насильства та насильства за ознакою статі. Отже, було запроваджено систему загальних та спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, а також гарантувано право постраждалих осіб на доступ до таких служб.

Крім того, окремими силовими структурами, як наприклад Національна поліція було розроблено алгоритм «План безпеки», про те, як захиститись від домашнього насильства в умовах карантину.

Зазначений план включав у себе три основні етапи дій.

Так, перший, підготовчий етап стосувався осіб у яких були ризики потрапляння у ситуацію домашнього насильства) і включав у себе наступні стадії: 1. Завчасну підготовку плану втечі з будинку; 2. Виготовлення копій або фотокопій важливих документів, приховування їх, або передачу родичам чи близьким друзям; 3. Завчасну підготовку речей першої необхідності, ліків, документів, дублікатів ключів та грошей; 4. Домовленість із сусідами, друзями або близькими людьми щодо сигналів про перебування у небезпеці, щоб вини знали, коли ви потребуєте допомоги, а також щодо вашого тимчасового місця перебування; 5. Навчання дітей невтручання у конфлікт дорослих, вмінню покликати на допомогу та викликати 102.

Другий – критичний етап (якщо напруга зростає та ситуація загострюється) повинен включати виконання наступних дій: 1. Уникання приміщень, де є гострі та небезпечні предмети; 2. За можливості перебування у приміщенні з якого легко піти, триматися ближче до виходу; 3. Зняти з шиї будь-які аксесуари чи прикраси; 4. Подбати про безпеку дітей чи людей похилого віку; 5. Намагатися уникнути конфлікту, спробувати залишити місце та повідомити 102; 6. Подати сигнал про небезпеку сусідам, друзям або близьким людям, якщо немає можливості зателефонувати 102.

Та третій або посткритичний етап, якщо ви знаходитесь у безпеці і напруга впала включає проведення наступних дій: 1. Якщо вам завдано

тілесних ушкоджень, обов'язково зверніться до медичних закладів та детально повідомте лікаря, про ситуацію, що склалась; 2. Зафіксуйте всі прояви насильства: фото синців та саден, повідомлень з погрозами, запис телефонних розмов, медичних довідок; 3. Зателефонуйте 102 та повідомте про ситуацію, що склалась; 4. Повідомте своїх родичів або близьких людей про ваш стан та подальші наміри; 5. Змініть свої контактні дані (адресу електронної пошти, номер телефону) вимкніть геолокацію в телефоні, ноутбучі, планшеті та не відображайте своє місцезнаходження у соціальних мережах.

Звичайно, виконання зазначеного Плану дій про захист в умовах карантину не виключить повністю факти домашнього насильства, але дозволить убезпечити життя та здоров'я під час конфліктних ситуацій.

Література:

1. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України). Київ: Ваіте, 2019. 288 с.

2. Цілі Сталого Розвитку ООН на 2016-2030 рр. Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku> (дата звернення 04.10.2021).

3. Електронний ресурс: <https://rm.coe.int/1680462546> (дата звернення 04.10.2021).

4. Електронний ресурс: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825> (дата звернення 04.10.2021).

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО: АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СЬГОДЕННЯ

Буряк К.М.

кандидат юридичних наук,

асистент кафедри Європейського та міжнародного права

Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

м. Дніпро, Україна

На шляху розбудови соціальної, демократичної, правової держави європейського зразка для України проблема домашнього насильства в значній мірі пов'язана із забезпеченням дотримання прав і свобод у такій важливій для суспільства сфері як сім'я, а також належним забез-